

## POSTANOWIENIE

20 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Mariusz Załucki

na posiedzeniu niejawnym 20 grudnia 2023 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku L. T.

z udziałem A. I., J. K. i A. W.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej J. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku

z 12 stycznia 2023 r., II Ca 1056/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. orzeka, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.**

AD

## UZASADNIENIE

J. K. – uczestniczka postępowania z wniosku L. T. o stwierdzenie nabycia spadku wywiodła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w Białymstoku z 12 stycznia 2023 r., którym orzeczono, że spadek po G. N. nabył wnioskodawca w drodze testamentu.

Skarżąca uzasadniła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania występowaniem w sprawie następującego zagadnienia prawnego: *Czy zmniejszenie zdolności umysłowych ze względu na wiek czy przebyte choroby wpływa na zdolność do świadomego i swobodnego podejmowania decyzji i wyrażenia woli przez testatora w taki sposób, iż może on nie rozumieć natury dokonywanej czynności i jej skutków, nie mieć świadomości wielkości posiadanego*

*majątku, nie mieć rozpoznania co do osób mogących być potencjalnymi spadkobiercami, nie mieć możliwości racjonalnego rozporządzenia swoim majątkiem - a wystąpienie chociażby jednej z tych przesłanek powoduje, iż testator nie ma dostatecznej świadomości tego, co czyni, a tym samym sporządzony przez niego testament obarczony jest wadą oświadczenia woli zawartą w art. 945 §1 pkt. 1 i jest nieważny?*

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z 14 września 2012 r., I UK 218/12), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14).

Wątpliwość przedstawiona przez skarżącą nie ma charakteru istotnego zagadnienia prawnego. Już bowiem podręczniki wykorzystywane na studiach prawniczych wskazują jasno, że wystąpienie takich dolegliwości wieku starczego może skutkować powstaniem u takiej osoby stanu wyłączającego świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 945 § 1 pkt 1 k.p.c.). Trudności

może natomiast przysparzać ustalenie, czy tego rodzaju skutki nastąpiły u konkretnego spadkodawcy. Badanie tych okoliczności należy już jednak do sfery faktu, a nie prawa. Zagadnienie prawne, czyli problem o charakterze jurydycznym nie może natomiast zostać oparte na elementach stanu faktycznego niewystępujących w ustaleniach sądów powszechnych rozpoznających sprawę. Zagadnienie uczestniczki postępowania zostało natomiast sformułowane w taki sposób, jakby zmniejszenie zdolności umysłowych spadkodawcy było faktem ustalonym w sprawie. Tymczasem z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że testator nie cierpiał na żadne zaburzenia psychiczne, otępienne, nie leczył się w tym zakresie. Przebył wprawdzie udar, ale nie odnotowano jego skutków w sferze funkcjonowania psychicznego. Skarżąca oparła zatem swoje zagadnienie na elementach stanu faktycznego niewystępujących w tej sprawie. Na marginesie należy też zaznaczyć, że jakiegokolwiek pogorszenie funkcji umysłowych ze względu na wiek czy też przebyte choroby nie jest równoznaczne z zaistnieniem stanu wyłączającego świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego stan taki powinien być rozumiany jako stan, w którym możliwość wolnego wyboru jest całkowicie wyłączona (zob. np. postanowienie SN z 21 kwietnia 2004 r., III CK 523/02).

Ponieważ istotą uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania była polemika z oceną psychofizycznego stanu testatora, należy wskazać, że zarzuty dotyczące postępowania dowodowego i ustaleń faktycznych nie mogą zaś znaleźć się w skardze kasacyjnej na mocy art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. Jest to logicznie uzasadnione, ponieważ Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. *in fine*).

Z tej przyczyny Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zaś na podstawie art. 520 k.p.c.

AD

[a!]

